

Duševní vlastnictví - mezinárodní a evropská ochrana

Pojem a smysl duševního vlastnictví

výsledky tvůrčí činnosti lidí:

myšlenky

projevy

smysl:

šíření myšlenek a jejich projevů ve veřejnosti, využití jejich ochrana (ekonomická a morální hodnota)

Mezinárodní ochrana DV

Potencionální ubiquita

Teritoriální omezenost ochrany: vazba na stát nebo mezinárodní organizaci

Teritoriální omezení **nežádoucí** (Rubikova kostka): jak ho překonat

lex loci protectionis (neplatí pro dispozice s právy)

ochrana DV jako ***součást mezinárodního obchodu***

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví - 1

Pojem duševního vlastnictví

průmyslová práva

patenty

průmyslové a užité vzory

ochranné známky

zeměpisná označení

autorská práva a práva příbuzná

další (integrované obvody, software)

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví - 2

teritoriální povaha práv – **omezenost územního dosahu práv**

ochrana duševního vlastnictví jako nezbytná součást mezinárodního obchodu

přímý finanční aspekt: investice do vývoje

nepřímý finanční aspekt: ochrana dobrého jména

ochrana spotřebitele

cíl: zajistit **právní čistotu zboží**, které je předmětem obchodní transakce

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví - 3

Tři směry **ochrany práv k DV v mezinárodním obchodě:**

1. Dobrá **právní ochrana** jednotlivých práv – národní a unijní právo
2. **Faktická ochrana** práv – vynutitelnost (TRIPS)
3. **Omezení ochrany** práv (navazující obchodní transakce – vyčerpání práva)

Podstata a důvody mezinárodní úpravy

zmírnění **důsledků teritoriálního omezení** práv =
větší účinnost ochrany

zakotvení **minimálního standardu** právní ochrany

asimilační (národní) režim – ochrana cizinců, ale
také nás v cizině

možná **východiska:**

jednotné právo

minimální standard vůči všem

Principy mezinárodní úpravy

národní (asimilační) režim

minimální standard ochrany

výjimečně: režim nejvyšších výhod (WTO)

3 SKUPINY MEZINÁRODNÍCH SMLUV:

- * zajišťují mezinárodní ochranu obecně
- * usnadňují mezinárodní ochranu v konkrétních případech (u jednotlivých práv)
- * smlouvy o třídění (usnadnění manipulace)

Mezinárodní nástroje = smlouvy

Pařížská unijní úmluva (průmyslové vlastnictví – 1883)

Bernská úmluva autorskoprávní (1886)

Madridská dohoda – zápis známek (1891)

další specializované úmluvy

Dohoda TRIPS – mezinárodní obchod (WTO 1994)

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (1883)

zejména patenty, vzory, známky, zeměpisná označení

národní režim (2 výjimky v režimu cizinců)

unijní priorita

přímá vlastní úprava (přímé normy)

administrativní rámec

Bernská úmluva na ochranu děl literárních a uměleckých (1886) - 1

Různé koncepce autorskoprávní ochrany:

evropská kontinentální – neformálnost (droit d'auteur)

americký kontinent: formálnost, majetkový aspekt (copyright)

sloučení: Všeobecná úmluva o právu autorském (UNESCO 1952)

Bernská úmluva na ochranu děl literárních a uměleckých (1886) - 2

Zásady Bernské úmluvy:

ochrana díla **podle práva, kde se o ochranu žádá**

ochrana **bez formalit**

zacházení: **národní režim**

minimální standard ochrany

předmět ochrany: literární a umělecká díla (i vědecká)

Dohoda TRIPS (1994)

(Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights)

uzavřena v rámci WTO

nové: **VYNUCENÍ PRÁV**

- cíl: **usnadnění mezinárodního obchodu**, ale s podporou **účinné ochrany práv** k duševnímu vlastnictví

1. část: hmotněprávní ustanovení
2. část: vynucování práv
3. část: řešení sporů (mezi státy)

Mezinárodní organizace

**WIPO – Světová organizace duševního
vlastnictví – Ženeva**

WTO – Světová obchodní organizace - Ženeva

Ochrana vynálezů - patenty

- Připomenutí mechanismu ochrany
- Autorská osvědčení
- PUÚ o patentech
- **Mezinárodní ochrana:**
 - Tradiční cesta
 - Usnadnění ochrany internacionalizací přihlášky (PCT)
 - Udělený patent chrání ve více zemích (EPO)

Smlouva o patentové spolupráci (PCT) (1978)

- Mezinárodní přihláška
- Internacionalizace části řízení o přihlášce
 - **Mezinárodní rešerše**
 - **Mezinárodní předběžný průzkum**
- Národní fáze – udělení národních patentů
- Význam PCT:
 - **Kde není jistota o výsledku řízení**
 - **Oddálení výběru států pro ochranu**

Evropský (regionální) patent (1978)

- Úmluva o udělování evropských patentů
- Evropská patentová organizace (EPO),
Evropský patentový úřad
- Evropská patentová přihláška = účinky národní
přihlášky, předběžná ochrana
- Řízení s odloženým průzkumem
- Evropský patent: svazek národních patentů
- Nutnost vyhlášení překladu v členském státě
(velmi nákladné – přesto velmi prospěšné)

Budoucí patent EU

- neúspěšné dohody v minulosti
- rozšíření pravomoci EU: nařízení
- princip: využití EPO
- jednotný účinek: nařízení EU
- nezahrnuje Itálii a Španělsko - tzv. posílená spolupráce
- **- nařízení č. 1257/2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany,**
- **- nařízení č. 1260/2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu,**
- **- Dohoda o Jednotném patentovém soudu EU.**
- **Jednotný účinek evropského patentu se bude vztahovat pouze na ty zúčastněné členské státy EU, které se stanou smluvní stranou Dohody o Jednotném patentovém soudu.**

Budoucí patent EU - 2

Vychází z těchto předpokladů:

1. Nový systém není analogií ochranné známky EU. **EU nebude mít vlastní patentový úřad, který by patenty uděloval.**

Nebude tedy vytvořen "unijní patent", ale bude využito stávajícího evropského patentu (EPO), kterému bude na žádost jeho majitele udělován jednotný účinek pro celou EU, resp. pro tzv. zúčastněné členské státy.

Nevzniká tedy jednotný patent, ale jen jednotný účinek v EU pro stávající patent evropský.

2. Přihlašovatel, kterému byl udělen běžný evropský patent, může tedy nově **požádat o jeho jednotný účinek v celé EU, resp. v zúčastněných členských státech**, na které se jednotný účinek bude vztahovat.

Udělení evropského patentu se nadále řídí Úmluvou o udělování evropských patentů z r. 1973, která se nemění. Evropský patentový úřad není nikterak začleňován do systému EU.

Pouze jednotný účinek uděleného evropského patentu v EU je pak již záležitostí práva EU. O jednotný účinek může požádat kterýkoli majitel evropského patentu, tedy i z nečlenských států EU nebo EPO.

Budoucí patent EU - 3

3. Základní novinkou je **zrušení požadavku validace v zúčastněných členských státech EU**. Evropský patent tak má v zúčastněných členských státech EU jednotnou povahu a tím i **jednotný účinek, a to automaticky bez dalšího** jen na základě udělení patentu ze strany EPO a žádosti přihlašovatele.
4. Odstranění požadavku validace rovněž **odstraňuje nutnost překladu patentu** do jazyků všech zemí, kde má být chráněn. Pro ČR by to ovšem znamenalo, že na jejím území budou účinné patenty nedostupné v českém jazyce, avšak jejich respektování se bude pochopitelně vyžadovat.

Budoucí patent EU - 4

5. Veškeré spory týkající se evropského patentu s jednotným účinkem i bez něj bude řešit ve smluvních státech Dohody mezinárodní **Jednotný patentový soud s výlučnou pravomocí**, který tedy obligatorně nahradí v těchto věcech národní soudy.
6. Účinnost celého patentového balíčku pro jednotlivé členské státy EU nastává až po jejich ratifikaci Dohody o Jednotném patentovém soudu, resp. přístupu k ní.

Dohoda o Jednotném patentovém soudu vstupuje podle svého článku 89 v platnost po ratifikaci nebo přístupu nejméně 13 států, které musí zahrnovat Velkou Británii, Francii a Německo jakožto státy, kde je v platnosti nejvíce evropských patentů.

Zeměpisná označení

- Údaj o původu výrobku
 - Made in ...
 - Není to chráněné průmyslové právo, jen informace
- Označení původu (appellation of origin)
 - Chráněné průmyslové právo
 - Vztah mezi vlastnostmi výrobku a geografickou oblastí jeho původu

Mezinárodní obchod: TRIPS

- Povinnost smluvních států: účinná ochrana práv při vývozu a dovozu zboží:
- **Sankce administrativní**
- **Sankce občanskoprávní**
- **Sankce trestně právní**
- Celní správa, policie

Mezinárodní a evropský zápis ochranné známky

- Mezinárodní zápis: Madridský systém
- Ochranná známka Evropského společenství (EU)

Mezinárodní systém zápisu známek (Madridská dohoda)

- Madridská dohoda o mezinárodním zápisu (1891)
- Madridský protokol k Madridské dohodě (1989)
- Přihlašovatel: spjatost s členským státem Dohody nebo Protokolu
- Mezinárodní přihláška – určení států ochrany
- Odmítnutí ochrany členským státem
- Účinky ochrany: stejná ochrana jako u národního zápisu

Mezinárodní systém zápisu známek (Madridská dohoda) – 2 výhody systému

- Jen jedna přihláška – jeden jazyk, jeden poplatek pro všechny státy ochrany
- Jediné řízení – je třeba jen počkat na eventuální námitky
- Změny zápisu: jediný úkon pro všechny státy
- Mezinárodní zápis levnější než součet poplatků za národní zápisy
- Není třeba hlídat lhůty v jednotlivých státech

Unijní ochranná známka - 1

- Nařízení 40/94 nahrazeno novým 207/2009
- Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu (známkový úřad v Alicante - Španělsko)
- Podává se jediná přihláška k ochraně známky v celé EU

Unijní ochranná známka – 2

Registrační proces

- Podání přihlášky (doma, Alicante)
- Průzkum – absolutní a relativní důvody pro zamítnutí zápisu
- Relativní důvody: podání námitek členského státu – námitkové řízení
- Rešerše - zápis

Unijní ochranná známka – 3

výhody a nevýhody

- Jediná přihláška, jediný poplatek
- Ochrana v celé EU najednou
- Nezávislost na národních systémech ochrany
- Unitární charakter OZ EU – právo EU
- Možná dvojí ochrana (komunitární a národní)
- Vyloučení ochrany ze stanovených důvodů (absolutních, relativních)

PRŮMYSLOVÝ VZOR

I. Podstata a definice

II. Haagský systém pro mezinárodní zápis průmyslových vzorů

III. (*Průmyslový*) vzor Společenství (Unie) - unijní vzor

1. Definice

2. Zapsaný a nezapsaný vzor

3. Podmínky ochrany (novost a individuální povaha)

4. Úřad (OHIM)

5. Schéma registračního procesu unijního vzoru:

podání přihlášky – přihlášku lze podat buď k OHIMu, nebo národnímu úřadu průmyslového vlastnictví členského státu

průzkum přihlášky (formální náležitosti a pojmové znaky)

zápis a zveřejnění

6. Neplatnost unijního (průmyslového) vzoru

7. Dispozice s unijním (průmyslovým) vzorem

8. Propojení unijního PV s Ženevským aktem Haagské dohody

MEZINÁRODNÍ A EVROPSKÁ OCHRANA AUTORSKÝCH A SOUVISEJÍCÍCH PRÁV

I. Mezinárodní smlouvy na ochranu autorských a souvisejících práv

1. Bernská úmluva o o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886

a) důležité zásady Bernské úmluvy

- ochrana právním řádem země, v níž je o ochranu žádáno,
- bezformálnost,
- národní zacházení + výjimky,
- minimální standard právní ochrany,

b) předmět ochrany

Bernská úmluva - pokračování

c) práva spadající do minimálního standardu

i. osobnostní práva

- právo na autorství
- právo na nedotknutelnost díla

ii. majetková práva

právo k překladu

právo ke zpracování

právo na rozmnožování

právo na veřejné provozování a provádění dramatických, hudebně dramatických a hudebních děl včetně přenosu takových provozování a provádění

právo na vysílání a sdělování literárního a uměleckého díla veřejnosti

právo na veřejné přednášení a veřejný přenos přednesení

užití literárního nebo uměleckého díla k filmovému zpracování a rozmnožování těchto děl, právo na rozšiřování, provozování, provedení a sdělování veřejnosti takto zpracovaných nebo rozmnožených děl

právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého či rukopisu díla literárního (droit de suite)

d) doba trvání práv

e) omezení práv

- omezení týkající se kategorií děl
- omezení týkající se způsobu užívání
- nucené licence
- další omezení

f) vynutitelnost

g) řešení sporů

Další mezinárodní smlouvy

2. **Všeobecná úmluva** o právu autorském (1952, UNESCO)
3. **Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací** (Římská úmluva) (1961)
4. **Dohoda TRIPS (1994)**
 - a) autorská práva
 - b) související práva
5. **Smlouva WIPO o autorském právu (1996) (WCT)**
 - a) vztah k **ostatním mezinárodním smlouvám**
 - b) **práva zaručená WCT**
 - rozsah práva na rozmnožování
 - právo na rozšiřování a pronájem
 - přenos autorských děl přes počítačové sítě
 - c) **omezení práv**
 - d) **technické prostředky ochrany** a digitální správa práv
 - e) další principy a chráněná díla

6. Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech (1996)

a) vztah k ostatním mezinárodním smlouvám

b) definice pojmů

c) **práva výkonných umělců**

i. osobnostní práva

- být uveden jako výkonný umělec

- ochrana před každým znetvořením, zkomolením nebo jiné změně jejich výkonů, která by byla na újmu jejich pověsti

ii. majetková práva

právo na vysílání a sdělování veřejnosti svých nezaznamenaných výkonů a záznam svých nezaznamenaných výkonů

d) **další majetková práva** výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů

právo na rozmnožování

právo na rozšiřování

právo na pronájem

přenos přes počítačové sítě

e) **přenos přes počítačové sítě**

f) **omezení práv**

g) **technické prostředky ochrany a digitální správa práv**

h) doba ochrany

i) všeobecné principy

Duševní vlastnictví – ochrana v mezinárodním obchodu EU

Tři směry unijní úpravy DV:

udělování a trvání práv

efektivní ochrana (nař. 3295/94, 1383/03)

omezení práv - vyčerpání

Efektivní ochrana: padělané a pirátské zboží

vyloučení z obchodu, zničení

provádějí orgány členských států

sankce podle TRIPS

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví – vynucování práv

Dohoda TRIPS – trojí sankce:

1. opatření **správní** (zabavení)
 2. opatření **občanskoprávní** (náhrada škody)
 3. opatření **trestní**
- + předběžná opatření, hraniční přechody
- nařízení EU: systém zakazující dovoz, vývoz a reexport padělaného, pirátského apod. zboží